

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K.
za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K za četrt leta 4-80 K

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Inserati: Enostopna petič-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 20 vin.,
večkrat po dogovoru.

94. številka

V Ljubljani, v torek, dne 7. septembra 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
«Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave
naročila an list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo
«Rdečega Prapora», Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Kaj bo s parlamentom?

Komaj štirinajst dni je tega, kar so se raz-
nesle po avstrijskih deželah vesti, da se priprav-
ljajo politični zdravniki na operacijo, od katere se
sme baje pričakovati najboljši uspeh. Ko je Glom-
binski skliceval svojo konferenco, je bil dvom na
vseh koncih in krajih in pravzaprav se mu ni bilo
čuditi. Kaj naj bi opravile dobre besede, kjer ni
dobre volje? Tem večje pa je bilo veselje, ko se
je na konferenci pokazalo, da je položaj vendar
ugodnejši in da obstrukcija ni neizogibno zlo. Ko
je Šustersiž sam izjavil, da ni v Slovanski Enoti
nobene stranke, ki bi hotela obstrukcijo za vsako
ceno, je bilo, kakor da se je nebo izjasnilo, zakaj
Šustersiževa stranka je bila v zadnjem zasedanju
voditeljica obstrukcije in če jo ta opusti, tedaj ni
razven čeških radikalcev nikogar več, ki bi sploh
hotel obstruirati. Češki radikali s svojim malim
številom in s svojo neresnobo pa ne bi nikdar
mogli postati nevarni parlamentu, če imajo le
ostale stranke voljo za delo.

Ko se je torej na konferenci sklenilo, da naj
Glombinski nadaljuje svoje pravne poizkuse, je
zavladalo upanje, da se parlament vendar zopet
oživi in da se začne delati. Bilo je seveda priča-
kovati prepričev, najbrže celo viharjev v parla-
mentu, kar pa ne bi navsezadnje nič škodovalo,
če le ne bi ostra taktika že naprej imela namena,
razbiti parlament.

Prvi, ki je pokvaril ugodno razpoloženje, je
bil — skoraj bi se reklo «seveda» — baron Bie-
nerth, mož, ki je še vedno ministrski predsednik
v Avstriji. Ta gospod postaja polagoma res psiho-
loški problem. Dasi je uradni vodja politike
v državi, se cele tedne sploh ne zmeni za do-
godke in za položaj. Zaključil je parlament, bo-

dočnost pa prepušča božji volji. On ima svojo
listnico, drugo mu ni nič mar. Od zaključitve se
ni niti ganil, da bi bil le količjak pripravil pod-
lago za bodoče delo.

Drugi se polotijo naloge, ki bi jo imel izvr-
šiti on. Pokaže se, da bi se dalo omogočiti zho-
rovanje in delo. Na krožniku se mu prinese pri-
lika za uravnanje razmer. In tisti hip, ko bi mu
bilo treba le poseči po priliki, se namrdne pa za-
godrnja: «Dajte mi garancije!» Najbrže bi rad
imel prisego vsakega posameznega poslanca, da bo
priden kakor zahteva učitelj od šolskih otrok.

Izrazila se je želja, da bi se parlament skli-
cal meseca septembra. To gospodu baronu že ni
všeč; on, ki je vzor slabotnosti, hoče glumiti že-
leznega moža in ne trpi, da bi se kdo mešal v
to, kdaj naj se skliče državni zbor. Razburjeni du-
hovi so se bili nekoliko potolažili, a kakor da bi
se bal popolnega pomirjenja, jih izkuša razdražiti
s svojim avtoritativnim odgovorom: V septembru
sploh ne!

Temu pravi torej baron Bienenrth vladati!

Kakor da ne bi bilo dovolj prezidentove ne-
rednosti, pa pomagajo še ostali ministri in naj-
večje slavo v razdejanju bo nedvomno dosegel
plemeniti grof Stürgkh. Ta mož osrečuje Avstrijo
kot naučni minister in predstavlja v kabinetu libe-
ralni element. Menda je bilo treba dokazati, da je
avstrijski liberalizem zmogel še bolj globoko pasti,
nego je padel že pred Bienenrthovim vladanjem.
Če bi to bil poklic avstrijskih ministrov, bi se
moralo priznati, da ga je srečno izpolnil. Od
Stürgkhove prakse je le še en korak do tiste šole,
ki smo jo v Avstriji imeli pred štiridesetimi leti
in klerikanci bi morali biti blazni, če bi si želeli
dr drugega naučnega ministra.

Nedolžni ljudje so včasih mislili, da ima naučni
minister pospeševati šolstvo. Grof Stürgkh je do-
kazal, da je v Avstriji logično mišljenje vedno
neopravičeno. In smatra za nalogo učne uprave,

zapirati šole. Občine in dežele store premalo za
ljudsko šolstvo; baje so preravne. Država ne stori
takorekoč ničesar; baje ima premalo denarja za
mitraljeze in barke. Tuintam se s privatnimi sred-
stvi vsaj deloma izravnaajo državne krivice; snu-
jejo se privatne šole. No, grofu Stürgkhu se zdi to
menda žaljivo; kaj imajo drugi ljudje na svoje
stroške opravljati dolžnosti, ki jih ne izvr-
šuje on? In v sveti jezi — zapira šole. Zapira
učne zavode «Svobodne šole», zapira češke šole
društva «Komensky». Klosterske šole pač ni zapri-
nobene.

Nikjer na svetu ni šola tako politično vpra-
šanje kakor v Avstriji. To ni vesela reč, zakaj
normalno bi bilo, da bi bile za šole merodajne
izključno potrebe izobrazbe in omike. Toda veselo
goralidol — tako je, in da je tako, so storile av-
strijske vlade v svoji režiji, kolikor so le mogle.
Če bi bile narodne razmere v tej državi osmih
narodov urejene, bi dobile šole tisti pomen, ki
jim gre po naravi. V sedanjih narodnih razmerah
je moralo pristransko nastopanje proti češkim šol-
lam učinkovati kakor bomba in le na Studencu je
morda še kdo, ki se čudi, da so vse strasti zopet
razbeljene ter da se pogoji za redno zborovanje
češkega deželnega in državnega zbora tako slabi,
kakor že dolgo ne. Povsod je pesimizem zopet
na vrhuncu in treznemu razumu se godi slabše
nego Mulej Hafidovim jetnikom.

Če bi bilo v taktiki Bienenrthove vlade kaj
metode, bi bila edino ta, da hoče za vsako ceno
razbiti parlament. A če je to njegov namen, se
mora vprašati, zakaj ni tega že davno storil? Za-
kaj trati čas?

Drugi sestanek slovenskih svobodo- mislecev.

Zborovanje se je vršilo 5. septembra dopoldne
in popoldne v areni «Narodnega doma» v Ljub-
ljani. Udeležilo se je tega zborovanja 234 svo-

PODLISTEK.

O Božiču.

Zemlja je bila bela, nebo pa sivo. Debel sneg
je ležal po tleh, po strehah, po drevju. Nebo pa
je bilo enakomerno zavito v daleč, daleč raz-
tegnen siv oblak, vse obzorje brez vsake druge
nijanše, brez vsake pičice kakšne druge barve.
Po hišah so kurili v pečeh, na cesti je bilo kaj
takega nemogoče. Zato so bili ljudje po hišah,
vsaj po nekaterih, zadovoljni; po ulicah pa so
cvokotali z zobmi, drgetali po vseh udih, stiskali
roke v žepe, energičnejši pa so izpuščali včasih
prav krepko kletvico v mrzli zrak, ki se pa zato
vendar ni hotel ogreti.

Večinoma so bili oni, ki sploh kaj imajo,
dobre volje. Božič — v tej besedi je nekaj ča-
rovnega. In takrat je bil Božič. Seveda niso opravi-
čeni vsi slavonspevi, namenjeni temu prazniku
in marsikatera božična idila izvira samo iz plo-
dovite domišljije pisateljev; tudi ob tem času je
na zemlji mnogo več tragičnih ali pa vsaj neve-
selih prizorov, nego radostnih in vznášajočih.
Pa odpustite! Nisem se namenil, pisati študije,
temveč povedati sem vam hotel samo dogodbico.
Nič posebnega. Kajti prepričan sem, da se do-
gaja na tisoče takih in podobnih stvari. Saj je
vzlic vsej raznovrstnosti vendar v ljudskem živ-
ljenju tisoč momentov, ki vse spajajo. In zato mi
se zdi skoro nemogoče, da bi povedal kaj po-

polnoma nezaslišanega, kaj takega, kar se je
samo enkrat zgodilo v vseh vekovih. Tako izrednih
dogodkov ne poznam. Torej moram ostati pri
navadnih rečeh in nasledno dogodbico pripove-
djem samo radi tega, ker me bližajoči se Božič
spominja na njo. Prvi del so mi povedali ljudje,
ki so starejši od mene in poznajo dotične raz-
mere. Drugemu delu sem bil sam priča. Pa, da
ne lažem: pripovedujem vso stvar pravzaprav iz
egoizma, ker se bojim, da bi bil o Božiču zelo
žalosten, ako bi moral sam misliti na ta dogodek.

I.

Bil je torej dan pred Božičem. V hiši trgovca
Drobnika je bilo jako živahno. Kupčije so bile
dobre, kar je o takih praznikih jako važno. Kadar
je pri hiši denarja, ni vzroka, da ne bi bilo ve-
selo. Pripravljali so se torej že več nego teden
dni na praznik, ki se ga vesele stari in mladi
ljudje. Drobnik in njegova tridesetletna soproga
sta imela otroka, sedemletno dekletce Natuško,
ki je pisala že pred štirinajstimi dnevi Jezušku
dolgo, dolgo pismo, naštevši mu vse svoje želje,
kar jih je gojilo njeno otroško srcé. Kakor je
bila majhna, je bilo teh želja dovolj, a bila je
vendar prepričana, da jih Božič izpolni vse. Samo
radi ene ni bila tako gotova in prav ta ji je bila
najmilejša. Drage volje bi bila sklenila z Je-
zuškom kompromis tako, da bi bila žrtvovala
kakšno punčko, knjigo s slikami, ali pa celo
toli zaželeno kuhinjo, ako bi le prišel Ažmanov
Tonče na božični večer k njim. To je bil devet-

leten fant, s katerim se je Natuška često igrala
in včasih sta šla tudi skupaj v šolo ali pa iz
šole. Ažman in Drobnik sta bila dobra prijatelja
in njuni soprogi sta bili celo nekaj v sorodu.
Tako sta se otroka seznanila. Včasih je šla Na-
tuška k Ažmanovim, včasih je prišel Tonče
k Drobnikovim in starišem je bilo to povsem
všeč, ker so si pr-hranili mnogo skrbi radi otrok,
ki v teh letih ne morejo živeti brez družbe, pa
bi bili sicer uhajali na ulico in kdo vé kam, pa
pri tem zašli v slabo družino.

Natuška in Tonče sta bila po svoje tudi
jako dobra tovariša. Njiju igrčke so bile nekako
skupna last; če je imel eden njiju kakšno sla-
ščice, jih je moral tudi drugi okusiti, in če sta
skupaj kam šla, sta se morala vedno držati za
roko.

Natuški se je zdelo nemogoče, da o Božiču
ne bi bila s Tončetom skupaj. Kratkotamo ne-
mogoče. Zato je tudi pisala Jezušku, naj poskrbi,
da oče in mati povabita Tončeta na božični
večer v svojo hišo, kajti to je vedela, da ona
tisti dan ne more k Ažmanovim. Vendar se je
bala, da bo njena prošnja zaman, kajti igrčke
in knjige in obleke prinese Jezušček lahko iz
nebes, Tončeta pa ne. No, slučajno se je zgo-
dilo, da sta bila Ažman in njegova gospa za
Božič sama povabljeni k neki znani, visoki rod-
bini v Gradec in če bi bila odklonila vabilo
s kakršnimkoli zgovorom, bi bila zamera go-
tova. In ko je Drobnik, ki je kdove odkod

Delavci in kmetovalci goriške dežele, glasujte dne 26. septembra 1909 za kandidate delavske stranke:

Josip Marica

kamnosek, Nabrežina.

Dr. Henrik Tuma

odvetnik, Gorica.

Anton Vrčon

mali posestnik in trgovec v Škriljah-Dobravljah.

Za politični odbor deželne organizacije jugoslovanske socialno-demokratske stranke na Goriškem:

V Gorici, 29. avgusta 1909.

Dr. Henrik Tuma

Josip Petejan

bodomislecev, ki so prišli iz različnih krajev slovenskih pokrajin. Hrvatska sekcija je poslala posebno deputacijo štirih članov. V imenu osrednjega pripravljalnega odbora slovenske sekcije S. M. je otvoril zborovanje IUC Lotrič. Vodil pa je zborovanje Hinko Höller iz Nabrežine.

Prvi je referiral inženir Jekovec o «Morali Svobodne Misli». Izvajal je v glavnem sledeče misli: Morala Svob. Misli stremi po najintenzivnejši sreči posameznika in družbe. Ona izkusa regulirati egoizem, ki vlada v družbi. Ljudje morajo zavedno uporabljati naravne zakone. Moralno dejanje (privatnega ali družabnega značaja) je ono, ki kulturno krepi, nemoralno ono, ki slabi. Posvetna morala ima merilo: gospodarstvo, ravnotežje med izdatkom in prejemkom energije v vseh oblikah, ki pridejo v človekovem zasebnem in javnem življenju v poštev. Zakoni, ki na podlagi energetike to določajo, nimajo značaja verskih in državnih zakonov. Zakoni svobodomiselnih morale tvorijo higijenske predpise osebnega in družabnega značaja na duševnem in telesnem polju. Ideal te morale je kar največja biološka izdatnost posameznikov in s tem družbe sploh. To se doseže, če se navedeno usposobi posameznika, da bo vedel v vseh podrobnostih življenja, kaj ima delati in zakaj.

Pravnik Lotrič je razpravljal o razmerju organizacije Svobodne Misli k politiki in posameznim političnim strankam. Naj slede nekatere glavne misli glede tega problema: Svobodomiselnost gibanje je kulturno-etično gibanje, ki stremi po najširši svobodi in popolnosti vsakega individua. Ono hoče braniti vsakega posameznika proti kakršnemukoli nasilju, ne oziraje se na versko ali politično konfesijsko dotičnika. Zato svobodomiselnost organizacija ne more biti politična, ampak mora ohraniti svojo notranjo in zunanjo neodvisnost od vsake druge organizacije, ker drugače bi Svobodna Misel prenehala biti to, kar je. — Nadalje je razpravljal o različnih vrstah protiklerikalizma po vsebini in metodi. Ožigosal je velikansko korupcijo našega javnega in zasebnega življenja. Kar žive Slovenci politično življenje, se ni zgodilo toliko slučajev korupcije, kot v tem kratkem času klerikalne strahovlade. — Napredne meščanske stranke so versko indiferentne, neokritične. Povsod prevladuje v njih versko-cerkveni liberalizem. Slovenski narodno-napredni

izvedel Natuškiino željo, vprašal Azmana, ali bi pustil Tončeta na sveti večer k njemu, je le-ta prav veselo pritrdil.

In tako se je zgodilo, da se je Natuškiina želja izpolnila.

Ej, to je bilo veselo takrat okrog božičnega drevesca, na katerem je gorelo nešteto svečic in na čegar vejah so se svetili zlati orehi in neštete druge malenkosti, razveseljuječe otroško srce. Okrog pa so bili nakopičeni razni darovi za Natuško in za Tončeta in za očeta in mater. Otroka nista vedela, kaj početi samega veselja. Plesala sta okrog drevesca, tekala sta sedaj tja, sedaj sem, pokazovala sta drug drugemu in starišem darove, s kratka, verjela sta, da je podobno tudi v nebesih.

To je bil svet večer, katerega sta se oba dolgo spominjala. Še večkrat sta pozneje oba, kadar se jima je primerilo kaj lepega, dejala: to je tako, kakor takrat o Božiču.

Dalje priti.

stranki sta naprednost in svobodomiselnost le torej vinjeti. Daleč, daleč je še od prave demokracije in svobodomiselnosti. — Kar pa se tiče razmerja med Svobodno Mislijo in socialno demokracijo, se teh dveh gibanj ne more identificirati. Oboje gibanje temelji sicer na istem etičnem principu; pravičnost napram vsem ljudem, v konsekvencah pa gre vsako svojo pot. Za kar se bori Svobodna Misel, se bori tudi socialna demokracija. Toda delokrog socialne demokracije je mnogo širši kot pa Svobodne Misli, ker socialna demokracija je politična, gospodarska in kulturno-etična organizacija, Svobodna Misel pa le kulturno-etična. Socialna demokracija kot praktična organizacija mora imeti fiksen program; ta temelji na gotovi filozofiji. Socialna demokracija ima celoten svetoven nazor. Na vsako vprašanje da odločen odgovor kot kaka vera. In končno je tudi vera življenja proletarskega razreda.

Svobodna Misel propagira mislensko revolucijo, ostaja bolj pri teoriji, zaveda se relativnosti in subjektivnosti vsega, zato ne more imeti fiksnega programa, celotnega svetovnega nazora. Sicer pa v sedajni fazi razvoja človeške družbe ni nikakega nasprotja med S. M. in soc. demokracijo. Nasprotno, to dvoje gibanj drug drugega podpira in izpopolnjuje. Treba je najti le pravo medsebojno harmonijo. Zato pa z ozirom na današnje razmere nikakor ni umestna taktika popolne izolacije soc. dem. stranke. Tudi ni res, da bi taka taktika odgovarjala popolnoma principu razrednega boja. Kjer je mogoč skupen nastop soc. demokracije z naprednimi meščanskimi strankami za razne postulate moderne kulture, naj soc. demokracija ne stoji na dogmatičnem, ortodoksnem stališču popolne izolacije. V konflikt bi prišla S. M. s socialno demokracijo šele v bodoči socialistični državi. Kdor realno misli, ve, da nobena državna forma ne more popolnoma odstraniti nasilja, zlorabe moči in egoizma. Zato bo tudi v socialistični državi ohranila S. M. svojo življenjsko silo in bi šla v boj tudi proti nasilju socialistične države, v kolikor bo nasilje še obstajalo. Takrat bo nastal boj med socializmom kot reprezentantom kolektivnosti in Svobodno Mislijo kot zaščitnico vsakega individua.

Po tem referatu je govoril filozof Ivan Lah o zahtevah «Svobodne sole». Razpravljal je o veliki važnosti vzgoje za vsa polja človeškega življenja. Kdor ima v oblasti solo, ima bodočnost, tisti je gospodar situacije. Zato streme razni faktorji po tem, da dobe v svoje roke šolsko vzgojo. Za solo se bojuje cerkev, država in moderna družba. Cerkev hoče vzgojiti v soli ponižne vernike, država vdane podložnike, moderna družba pa hoče solo osvoboditi od vseh škodljivih vplivov. Ona hoče, da sola vzgaja svobodne ljudi, da jim da temelj, na podlagi katerega naj se razvija vsak posameznik do najvišje mogoče popolnosti v blagor sebi in celi družbi. Da bo sola svobodna, mora biti svoboden najprej učitelj. Zato naj ima učitelj akademično izobrazbo, versko-politično svobodo in zagotovljeno materialno eksistenco. Šolsko vzgojo se mora postaviti na temelj moderne pedagogike.

O pomenu vpepeljevanja in potrebi jugoslovanskega krematorija je govoril JUC Kisovec. V uvodu je razmotrival zgodovinski razvoj in način pokopavanja ljudi. Omenja obešanje mrličev na drevo, da se v zraku izsuše (v Afriki), pokopavanje v vodo (v valove svetega Ganga), pokopavanje v zemljo, sežiganje mrličev pri starih narodih kakor Rimljanah, Grkih, Germanih, Slo-

vanah. Na Kranjskem se je n. pr. našlo v Vačah in Dolenji vasi 10.000 pepelnih.

Stari narodi so sežigali mrliča na grmadah, toraj v plamenu. Tudi katoliška cerkev je spočetka svojega obstoja dovoljevala sežiganje mrličev. Pozneje je to strogo prepovedala in je sama sežigala le še najslavnejše žive moše raznih narodov (Gordano Bruno, Hus i. t. d.). — V sedanjih dobah dobiva ideja sežiganja mrličev po vseh civiliziranih državah vedno več tal. Zida se krematorije, kjer se človeška trupla vpepeljuje potom zelo visoke zračne temperature. Torej se jih ne sežiga, ampak vsled visoke temperature zraka se truplo razkroji v teku 60 do 90 minut in ostane le nekoliko prahu, ki se ga shrani v pepelnici. Vpepeljevanje se danes zaveja vsled higijenskih, estetičnih vzrokov in vsled pijetete. Po vseh modernih državah se zida krematorije, le klerikalna Avstrija tega ne dovoljuje. Toda ideja vpepeljevanja mora prodrati tudi pri nas. Zato naj se ustanovi društvo «Jugoslovanski krematorij», ki bo to idejo širilo...

Na to se je vršila debata, v katero so zlasti posegli Anton Kristan, Zalar, Kocmur, Höller i. dr. — Izvolilo se je tudi osrednji odbor sloj. sekcije S. M. Sestoji iz 10 odbornikov: prvi tajnik Lotrič, drugi Zalar, delegat v mednarodno zvezo Kisovec in sedem drugih članov odbora. Ako primerjamo ta shod z lanskim, moramo zaznamovati v vsakem oziru precejšen napredek svobodomiselnega gibanja po slovenski domovini.

Iz stranke.

O Tajništvo češke soc.-dem. stranke je izdalo svoje poročilo za letošnji zbor, ki se je sešel v nedeljo na Smihovu. To poročilo obsega celo knjigo s 30 polami in daje popolno sliko o položaju češke stranke, razvijajoče se tako krepko, da bi zlasti našim jugoslovanskim sodrugom morala služiti za vzor. Samo nekatere številke naj pokažejo, kakšna moč se izraža v naši bratski stranki. V 28 okrožnih organizacijah, od katerih je 20 na Češkem, 4 na Moravskem, 2 v Sleziji, po ena na Gornjem in Nižjem Avstrijskem, šteje stranka na Češkem 1850, na Moravskem 324, v Sleziji 69, na Gornjem Avstrijskem 6, na Nižjem Avstrijskem 123, skupaj 2462 krajevnih organizacij, dočim jih je imela 1906. leta 1517, leta 1907, pa 1922. Po nepopolnih poročilih teh organizacij bi štele na Češkem 91.794 (proti predlanskim 71.835), na Moravskem 16.897 (proti 10.522), v Sleziji 2980 (proti 1935), na Nižjem Avstrijskem 4802 (proti 4406), na Gornjem Avstrijskem 28 članov. To bi bilo skupaj 116.762 članov. V resnici je to število mnogo večje, kar je razvidno že iz blagajniškega poročila. Zadnje mesece so bili vplačani doneski za 145 do 148.000 članov. Od zadnjega zbora 1907 do 30. junija t. l. je bilo stranknih blagajni plačanih 1.193.552 znamk. — V 2 letih in 10 mesecih je imela stranka na Češkem 158-taborov, 8141 javnih shodov, 3118 javnih predavanj, 5980 društvenih shodov in predavanj, 3758 volilnih shodov, 19.926 zaupnih, agitacijskih in organizacijskih shodov. Na Moravskem 869 taborov, 1815 javnih shodov, 1689 javnih predavanj, 544 društvenih shodov in predavanj, 1169 volilnih shodov, 2127 zaupnih shodov. V Sleziji 39 taborov, 522 javnih shodov, 276 javnih predavanj, 191 društvenih shodov in predavanj, 168 volilnih shodov, 762 zaupnih shodov. Na Nižjem Avstrijskem 233 javnih shodov, 1216 javnih predavanj, 890 društvenih, 177 volilnih, 2239 zaupnih shodov. Na Gornjem Avstrijskem 3 javne shode, 4 javna predavanja, 96 društvenih shodov in predavanj, 6 volilnih, 64 zaupnih shodov. To je vsega skupaj 57.108 sestankov; od teh je bilo 783 prepovedanih, razpuščenih ali drugače onemogočenih. — Stranka ima 25 političnih časopisov, med njimi 3 dnevne. Poleg tega ima 9 drugih listov (120-brazevalnih i. t. d.) Čeških strokovnih časopisov je 43. Razven teh izhajajo «Obzor domkro» a

malordniku. za kajtarje in male kmete, »Živnostnik« za soc.-dem. obrtnike, »Družtevnik« za konsumna društva in »Obrana« za državne, deželne in občinske uslužbenke. Brošure imajo velikanske naklade, po 100 000, celo 145.000 iztisov. Naklada žepnega in družinskega koledarja je znašala zadnje dve leti 84 000, majski list 80.000 izvodov. — Sodnijsko ali policijsko je bilo preganjanih 1845 sodrugov. 508 jih je bilo oproščenih. Kazni so znašale 12 let, 8 mesecev in 4 dni ječe, odnosno zapora ter 6293 K globe. — Občinskih volitev se je stranka udeležila v 786 in je zmagala v 564 občinah, v nekaterih v tretjem, v nekaterih pa tudi v drugem in deloma celo v 1. razredu. Devet občin je popolnoma v socialno-demokratskih rokah. V 15 občinah in v 92 podobčinah so načelniki socialni demokratje. Stranka ima tudi mnogo zastopnikov v mestnih in šolskih svetih.

Domače vesti.

— **Katoliškega shoda na Dunaju** letos ne bo. Nemški in slovenski klerikanci morajo sedaj glumiti »narodne ljudi«. Z radi tega se morajo kregati med seboj, prepir pa ne more biti ugoden predmet za shod. Sklicatelji so ga torej odpovedali in obljubujejo, da ga bodo sklicali, kadar bo ugodnejši čas. Skeptiki mislijo, da bo to dolgo trajalo, češ, med nemškimi in slovanskimi katoličani je preširok in predolg prepad. Ampak skeptiki se motijo. Danes zahteva kupčija, da se kregajo. Bo že kupčija spet drugače nanesla, pa si bodo stiskali katoliške desnice, s katerimi si sedaj vzajemno žugajo.

Blagoslov škofa Jegliča slovanskim svobodomislcem. Ob priliki drugega sestanka slovenskih svobodomislicev je škofu Jegliču zopet krvavelo srce. Svoji globoki pobožnosti je dal duška na ta način, da je odredil, naj se po vseh župnih cerkvah v njegovi škofiji na dan tega shoda moli popoldne po krščanskem nauku žalostni del svetega rožnega venca in litanijske na čast presv. srcu Jezusovemu z dotičnimi molitvami. S tem svojim oklikom se je škof pokazal res pravega kristjana. Docim njegov ljubljenec Tersegav, ki po shodih gori za krščanske ideje kot kak misijonar v svoji preveliki gorečnosti, pači lepo idejo krščanske ljubezni, ker pozivlja svoje somišljenike, naj se bojujejo brezobzirno proti svojim nasprotnikom, pozivlja škof svoje vernike, naj molijo za nesrečne svobodomislice, »da bi se jih Bog usmilil in bi se od zmote zopet povrnili k resnici, od črne tmine k svetlobi spoznanja Božjega«. Izmed vse kranjske duhovščine edini škof prav umeva krščansko ljubezen; tako kot svobodomislec. Mož je res velikodušen! Kljub temu, da so mu svobodomislec očitali v »Svobodni Misli« da trdovratno zagovarja zgodovinsko laž o bivšem svetniku Janezu Nepomuku, da ne časti dovolj resnice, hčerke božje, kljub vsem tem zločinom on moli za svobodomislice. Velikodušen mož! Takega blagoslova svobodomislec pač niso pričakovali od škofa Jegliča. Zato mu gotovo tudi oni velikodušno odpustajo nekatere prenapetostne besede v njegovem blagoslovu kakor da je svobodomiseln shod »grozen zločin«, »zlobno dejanje«, »veliko javno pohujšanje i. t. d. To je pobožni mož naredil le vsled svoje brezmejne pobožnosti. Svobodomislec mu vse odpustajo, ker je škof največji širitelj imena »Svobodna Misel« po naši domovini, ker on s svojimi pastirskimi listi, s svojim blagoslovom dela sam največjo propagando za svobodomiselno gibanje pri nas.

Zadnje vesti.

Zbor češke social.-demokratske stranke.

Praga, 5. septembra. Danes se je na Smichovu sešel deveti redni zbor češke socialno-demokratske stranke. Zboruje se v veliki dvorani »Narodnega Doma«. Sinoči je bila v mali dvorani predkonferenca, na kateri so se določile formalnosti. Danes se je zbor konstituiral. V predsedništvo so izvoljeni: Josef Steiner in Rudolf Jaroš (za Češko), Karel Vaněk (za Moravsko), František Tomašek (za Nižje Avstrijsko). Zapisničarji so Karel Brožík (za Češko), Václav Čermák (za Moravsko), Josef Doležal (za Nižje Avstrijsko), Karel Košata (za Šlezijo).

Sprejel se je sledeči dnevni red:

1. Otvoritev in konstituiranje zbora: a) volitev predsedništva; b) določitev pravilnika; c) določitev dnevnega reda; d) volitev komisije za redakcijo predlogov; e) volitev komisije za pregledanje mandatov.
2. Poročila: a) tajnika; b) blagajnika; c) tiskovnega odbora; d) kontrole.
3. Delovanje socialnih demokratov v parlamentu, poročila poslanec dr. Soukup.
4. Delovanje socialnih demokratov v moravskem deželnem zboru, poročila poslanec Karel Vaněk.
5. Organizacija: a) Organizacija in njene bodoče delovanje, poročila sodr. Art. Bruha; b) mladinska agitacija, poročila sodr. Ebel; c) ženska agitacija, poročila sodr. Machová.
6. Narodno vprašanje in socialna demokracija; poročila dr. Boh. Smeral.
7. Kmetijstvo in socialna demokracija, poročila sodr. Gustav Habermann in dr. Alf. Meissner.

8. Splošna enaka volilna pravica za deželne zbore, okrajne in občinske zastoje, poročila sodr. Ant. Němec.

9. Strankin tisk, poročila sodr. Václav Johanis.

10. Volitve.

11. Raznoterosti.

V komisijo za redakcijo predlogov so bili izvoljeni Aust. Bruha (s Češkega), Toužil, Bechyně (z Moravskega), Cholek, Dvořák (z Nižjega Avstrijskega), Pavlan (iz Šlezije), Novotný (z Gornjega Avstrijskega).

V kandidacijsko komisijo: Johanis, Teska, Honser, Tusar, Prokeš, Tomašek, Kudla.

V komisijo za pregledovanje mandatov: Novak, Vácha, Merta, Budský, Balát.

Praga, 5. septembra. Po današnji otvoritvi zbora je sodrug dr. Soukup predložil ostro resolucijo proti zatvoritvi čeških šol na Dunaju in v Poštorni; resolucija zahteva ne le, da se šole takoj odpro, temveč da se tudi namesto privatnih šol osnujejo javne. Resolucija obsoja vsako nasilje proti katerikoli narodni manjšini, naj se gre za slovanske manjšine v nemških, ali pa za nemške ali romanske manjšine v slovanskih krajih.

Sodrug Němec je potem predložil resolucijo, ki izreka z najtoplejšimi besedami simpatije švedskim sodrugom, stoječim v silnem boju z nasilno kapitalistično kliko in jim želi popolno zmago.

Sodrug Bruha predlaga na to resolucijo, ki pozdravlja španske socialno-demokracije in obsoja barbarizem španske vlade proti revolucionarjem.

Vse resolucije so se sprejele z aklamacijo. Druga resolucija se je takoj odposlala mednarodnemu sekretariatu v Bruselj.

Na to je dobil besedo sodrug Kyrkov iz Sofije kot zastopnik bolgarske socialne demokracije. S svojim znanim krasnim temperamentom naglašja enotnost organiziranega proletariata vsega sveta in izreka češkim sodrugom tople pozdrave bolgarskih delavcev. Od češke socialne demokracije se hoče učiti dela, organizacije. Bolgarski sodrugi stoje na Balkanu na prvi straži in imajo prenašati socializem iz Evrope v Azijo. Pooblaščen je tudi od mlade socialistične organizacije na Turškem, da pozdravi češki zbor in da mu želi uspeha, ker napredek vsakega dela svetovne socialne demokracije je napredek vsega, torej tudi bolgarskega in vsega balkanskega proletariata. Končuje z gromovitim živio-klicem mednarodni in češki socialni demokraciji. (Burno, dolgotrajno odobravanje.)

Boža Vrhovský zastopa socialno demokratsko organizacijo ogrskih Slovkov. V svojem govoru opisuje tiranstvo mađarske oligarhije, proti kateremu je socialna demokracija edini resni nasprotnik. Zahvaljuje se za pomoč, ki so jo doslej slovaški delavci uživali od čeških sodrugov. Češkemu delavstvu ne more biti vseeno, če meji ob fevdalno-azijsko, ali pa ob moderno-svobodno državo. Kar je slovaški proletarijat doslej pretrpel, je le igračka sprito tega, kar ga še čaka. Toda delavstvo se ne bo vdalo, ampak bo sledilo primeru čeških sodrugov. (Glasno odobravanje.)

Poslanec Beer pozdravlja zbor v imenu nemških sodrugov, ki so z delegacijo njega in sodruga Seligerja hoteli dokumentirati v času najbolj divjega šovinističnega boja, da stoji ramo ob ramo s češkimi sodrugmi. Pod senco razgretga nacionalizma uspeva policijski in klerikalni duh kakor še nikdar ne; proti tej reakciji stoji socialna demokracija združena, bojujoča se za narodno in socialno osvoboditev narodov.

Potem govori sodrug Kristan, čigar govor objavimo obširneje.

Sodrug Bruha prečita pozdrave, katerih je prišlo brezštevilno iz vseh krajev.

Posl. Svěcený pozdravlja delegate in goste v imenu vseh smichovskih organizacij.

Poslanec dr. Soukup objavlja pismo sodr. Kaclerovića, srbskega poslanca, ki spominja na dobo največje vojne napetosti, ko je dobil od čeških sodrugov neštete izraze simpatij. Obžaluje, da se ne more udeležiti zbora in pošilja češkim sodrugom in sodruginjam iz rdečega Kragujevca najsrdečnejše pozdrave. (Burno odobravanje.)

Na to se je preslo na dnevni red. Poročilo o strankinem delovanju je podal sodrug Bruha. Najvažnejše podatke smo že objavili v listu.

Praga, 5. septembra. Sem sta prišla sodruga Ethin Kristan in dr. Henrik Tuma, ki zastopata jugoslovansko socialno demokracijo na češkem strankinem zboru.

Snoči je prišel poslanec sodrug Scabar, ki zastopa italijansko stranko in je v njenem imenu danes pozdravil zbor.

Praga, 5. septembra. O narodnem vprašanju se bo na zboru podalo poročilo in se bo otvorila debata, ne bo se pa sklepala nikakršna metorična resolucija, ker češka stranka ne more enostransko reševati vprašanja, ki se tiče vseh narodov in tudi noče postavljati bratskih strank pred gotova dejstva. Pač pa se namerava (kar je »Rdeči Prapor« že označil za potrebno, op. ur.), prihodnje leto sklicati skupen avstrijski zbor.

Praga, 6. septembra. Jutri, v torek zvečer, bo na vrtu »Narodnega Doma« ljudski tabor z dnevnim redom »Narodno vprašanje ni socialna demokracija.« Govorili bodo češki sodrugi in zastopniki ostalih strank, ki so prišli obiskat češki zbor.

Praga, 6. septembra. Nocoj sta z ozirom na strankin zbor dve slavnostni predstavi. V sumogradskem gledališču se igrajo »Tkalci«, v smichovskem pa »V valdštejnskem rovu«.

Praga, 6. septembra. Včeraj je zbor delal čez poldne do 2. in je končal poročilo in debato o poročilih tajništva, blagajnika in kontrole. Popoldne je bil na vrtu »Narodnega Doma« koncert delavskega pevskega društva in rudarske godbe iz Prihrama; zvečer je bila v veliki dvorani »Nar. Doma« akademija, ki je jako lepo uspela.

Praga, 6. septembra. Komisija za pregledanje mandatov se ni mogla zaključiti dela; že sedaj se pa vidi, da je na zboru okrog 500 delegatov.

Praga, 6. septembra. V svojem poročilu je sodrug dr. Soukup dejal, da je Bienertov kabinet rezultat zarote proti parlamentu.

Kladno, 6. septembra. V sredo popoldne bo tukaj velik ljudski tabor. Sklicateljstvo je naprosilo sodruga Kristana in Kyrkova, da bi govorila na taboru. Oba sodruga sta obljubila. Pričakuje se ogromna udeležba.

Švedska generalna stavka.

Berlin, 5. septembra. Včeraj so bile v meščanskih časopisih vesti, ki so hotele napraviti vtisk, da je stavka na Švedskem končana ali pa da se vsaj približuje naglemu koncu. Opozoriti je treba, da se morajo vse te vesti zelo previdno sprejeti. Do te ure ni še nič določenega; delavstvo je seveda pripravljeno skleniti mir, ker ne vodi boja zaradi boja, temveč v svojo obrambo; toda na noben način ne misli na tako spravo, da bi se delavstvo vdalo. Za sedaj se morajo smatrati vse vesti o miru za prezgodnje.

»Vorwärts« ima iz Stockholma sledeče poročilo:

Predsednik deželne centrale švedskih strokovnih organizacij, sodrug Lindquist, je dal švedskemu brozajnemu uradu sledeče pojasnilo: Zahteve vlade, v kateri je skrit namen, da bi se gotove kategorije stavkujočih izročile takorekoč na kazen, se od vodstva stranke z vso odločnostjo zavrača. Takih pogojev ne bodo delavci nikdar sprejeli, najmanj v ta namen, da bi dosegli posredovanje vlade.

Pač pa bi bilo vodstvu mogoče, nastopiti eventualno drugo pot. Če bi razmere tako nanesle, bi odredila, da se sprejme delo pri vseh podjetnikih, ki niso člani švedske zveze delodajalcev, vsled česar bi zadela stavka le tiste podjetniške organizacije, ki so jo povzročile s svojim izključevanjem delavcev. To bi pomenilo, da bi šlo 100.000 delavcev zopet na delo, docim bi jih 163.000 ostalo v stavki. Za pogoj take izpremembe v bojovni fronti pa bi moralo delavstvo stavke dobiti garancijo, da poseže država na celi črti vmes, da se definitivno reši konflikt. Na ta način bi boj postal obramba napram podjetniški organizaciji, ki je z izključevanje obnorela.

Konferenca barona Bienerttha. Dunaj, 6. septembra. Danes je ministrski predsednik baron Bienertth konferiral z raznimi vodilnimi politiki ustavovernega in fevdalnega veleposestva. Misel, da bi fevdalno veleposestvo v češkem deželnem zboru prepustilo eno odborniških mest ustavovercem se je opustila, pač pa nameravajo ustanoviti dve novi odborniški mesti, eno češko in eno nemško.

Dunaj, 6. septembra. Bienertth bo prihodnje dni nadaljeval svoje konference z odločilnimi politiki deželnozborskih strank; najpoprej pridejo na vrsto Nemci, za njimi Čehi. Splošno vlada precejšen pesimizem glede Bienertthove akcije in prevladuje mnenje, da se Bienertthu ne posreči zagotovitev delavnosti češkega deželnega zbora.

Protibolski izgradi na Dunaju. Dunaj, 7. septembra. Za današnji pogreb učiteljskega pripravnika Wintnicha, ki je padel ob zadnjih izgradih kot žrtev policije, je nemški obrambni odbor izdal oklic, v katerem zatrjuje, da so Dunajčani v obrambi nemške zemlje pripravljeni žrtvovati tudi svoje življenje in poziva na obilno udeležbo.

Dunaj, 6. septembra. Parlamentarna komisija krščansko-socialne stranke se je pečala s poslednjimi narodno-političnimi dogodki na Dunaju in sklenila sledeče resolucije: ohranitev nemškega značaja dunajskega mesta je v eminentnem interesu nemškega naroda in avstrijske države in zategadelj je čimprej doseči sankcijo za lex Axmann (ki določa za vso Nižjo Avstrijo nemščino kot učni jezik), pač pa je obojati cestne demonstracije, ki svojega narodno-političnega namena ne dosegaajo.

Majhno posestvo

je naprodaj na Dolenjskem v bližini premogokopa Karmelj obstoječe iz hiše, hleva, dveh njiv, travnika in gozda. Cena 1800 kron. Več se izve pri Draščeku v Gabrijelah ali pa pri stražniku Bevcu v Ljubljani.

Podpisana naznanjam sl. občinstvu, da sem prevzela dobro znano restavracijo

„Pri zlati ribi“

Stritarjeva ulica št. 7 in Ribja ulica št. 6.

Točim vedno sveže puntigamsko pivo in pristna domača, štajerska in istrska vina. Dobra kuhinja opoldne in zvečer. Sprejemem tudi abonent na hrano.

Posebna soba vedno na razpolago za sestanke, družabne večere i. t. d. — Postrežba točna. — Cene zmerno.

Za obilen obisk se priporoča

Beti Pilko-Kos
restavratorka

4-2

BLUZE

v težki svili, volni in drugem modnem blagu, v krasnih modelih, naj-novejša modna krila, kostume, dežne plašče, otroške obleke, krstno opravo, prepadasnike, vsevrstno perilo in druga oblačila. Naj-finejše otroške kapice, klobučke, plaščke, parličke modrice, nogavice, rokavice, jopice in druge pletenine. — Fine zavrtnice, naramnice, ovrtnike, srajce in drugo perilo za gospode priporoča največja narodna konfekcija

M. Kristofč-Bučar

Stari trg 28 Ljubljana Stari trg 28

Zunanja naročila se izvršujejo takoj in ceno. Cene radi male režije brez konkurence. 52-50

J. Jax & sin

= LJUBLJANA =

Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „ADLER“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko. 24-24

Velika in moderna

: zaloga oblek :

= za gospode, dečke in otroke =

A. KUNC

LJUBLJANA, Dvorni trg št. 3

:: (na vogalu Židovske ulice). ::

Strokovnjaška postrežba z izbornimi izdelki po nizkih, stalnih, na vsakem predmetu označenih cenah. ::

24-20

Naročila po meri točno in priznana dobro. ::

Kje se dobe najboljši poljedelski stroji, kakor mlatilnice, gepeljni, slamočernice, čistilnice, prese za sadje i. t. d.?

Edino le pri

FR. STUPICA

v Ljubljani, Marije Terezije cesta štov. 1, Valvazorjev trg štov. 6.

In zakaj: zato, ker so dotični stroji iz najboljših tovarov sveta, najboljše sestavljeni, ker se isti proda na tisoče in tisoče komadov in se ravno radi tega, ker se jih izdeluje v velikih množinah, dobivajo po nizkih cenah. Moji stroji so povsod jako priljubljeni. — Obračajte se na mojo trdiko pri nakupu **stavebnih potrebščin**, portland-cementa, traverz, železniških šin in druge različne železnine in raznega orodja, nagrobnih križev, tehtnic i. t. d. 24-24

Svojim čitateljem priporočamo, da se ozirajo na take trdke, ki inserirajo v našem listu.

Putniki v Ameriko
Materi kraljevo dobro, po ceni in
varnosti potovanja naj se odloži
na
Simona Kmeteka
v Ljubljani Kolodvorska ulica št. 11
Kmetekova Pijavica dolo se krogla

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vase glasilo. Agitirajte „Rdeči Prapor“! povsod za

Telefon št. 177

52-29

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

**zagrebško in
: češko pivo :**

Telefon št. 177

Telefon št. 177

Največja zaloga,

najboljša in najcenejša trdika za naročevanje omir. nakupovanje!

Čopčev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodah po 1/2, 1/4, 1/8, in 1 kg. 104-82

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in najlepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilneža, brezbarvnega in barvastega za pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravljena za vsakovrstne prevlake.

Brunolna za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno
l. 1832.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno
l. 1832.

l. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Maslobo za usnje.

Oljnatih barv, priznane najboljših.

Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.

Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.

Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpeznega.

Glpsa, alabasterskega in štukaturnega.

Karbolneja, najboljše.

Fasadnih barv za apno.

Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudinskih.

Kleja za mizarje in sobne slikarje.

Vzorcev za slikarje, najnovejših.

Najbolj varno naložen denar

je v slovenski

Mestni hranilnici ljubljanski

Stanje hranilnih vlog nad 35 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

Za varnost denarja je porok poleg rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso svojo davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8 do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4 1/2 % ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica sama in ga vlagatelj ne zaračuna.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišče po 4 3/4 % na leto. Z obrestmi obenem plača vsak dolжник toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5 % izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 1/2 leta. Kdor plačuje 6 % izposojenega kapitala, poplača dolg v 33. letih. Dolжник more poplačati svoj dolg tudi poprej, ako hoče.

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje. — Mestna hranilnica izdaja lične

domače hranilnike

proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi otroke navajajo k varčnosti. — V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi

kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači v

Prešernovih, prej Slonovih (Elefantnih) ulicah 3.